

# Školní poradenství

Bohumíra Lazarová

[lazarova@phil.muni.cz](mailto:lazarova@phil.muni.cz)

# Školní poradenství - literatura

Drapela, V. J. Přehled teorií osobnosti. Praha: Portál, 1997, 2003.

Drapela, J., Hrabal, V.: Vybrané poradenské směry. Praha: Karolinum, 1995.

Knotova, D. Školní poradenství. Praha: Grada, 2014.

Kopřiva, K. Lidský vztah jako součást profese. Praha: Portál, 1997

Kratochvíl, S. Základy psychoterapie. Praha: Portál, 2002/2006

Lazarová, B. Netradiční role učitele. O situacích pomoci krie a poradenství ve školní praxi. Brno: Paido, 2005.

Úlehla, I. Umění pomáhat. Praha/Písek: Renaissance/Sociologické nakladatelství, 1996 – 2005.

Vodáčková, D. a kol. Krizová intervence. Praha: Portál, 2002.

# Poradenství ve škole

- od padesátých let 20. století - redukce na poradenství při volbě povolání, vliv politického systému do r. 1989
- 1958 - dětská psychologická poradna, později výchovné kliniky
- od roku 1962 –, výchovný poradce, postgraduální studium
- od roku 1964 periodikum *Výchovný poradce - M. Klímová*
- Od r. 1967 síť krajských PPP, rozšíření do okresů
- Pojem: pedagogicko-psychologické poradenství

# Školní poradenství dnes

- Změny po r. 1989
- Vznik IPPP - 1994
- Současná koncepce od roku 2005 , novelizace vyhlášky 116/ 2011, 197/2016 Sb. (novela vyhlášky č. 72/ 2005 Sb.)
- Podpora školní psychologie od 90. let
- Školní poradenská pracoviště od r. 2005
- Věstník MŠMT, sešit 7/2005, Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole
- Péče o žáky se SVP (vyhláška 73/147 z. r. 2005, novela 2011) aktuálně novela 27/2016

# Poradenské služby ve školách

- Výchovní – kariérový poradce (profesní orientace, integrace)
  - Metodik prevence – prevence soc.- pat. jevů
  - Školní psycholog
  - Školní speciální pedagog – speciálně ped. poradenství
  - Konzultační tým: třídní učitelé, učitelé „volby“ ...
- 
- Školní vzdělávací program – obsahuje zmínky o péči o žáky se SVP

# Vyhláška 72-116/2005

Obecné vymezení poradenských služeb ve školství

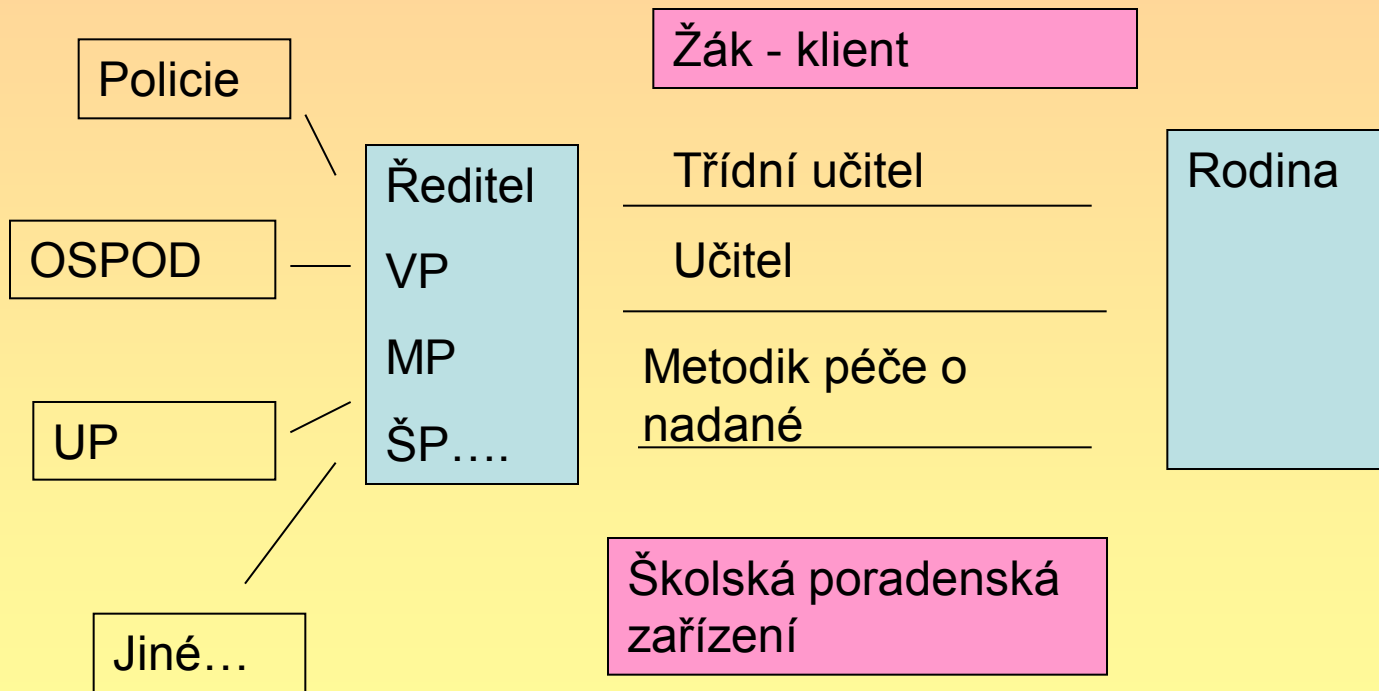
Obsah poradenských služeb

Školská poradenská zařízení – PPP, SPC

## Škola (úkoly)

- Prevence školní neúspěšnosti
- Primární prevence soc.-pat jevů
- Kariérové poradenství (vzdělávací, informační a poradenská podpora)
- Podpora při integraci a vzdělávání žáků se spec. potřebami (vč. soc. handicapu)
- Péče o vzdělávání nadaných žáků
- Péče o žáky s neprospěchem
- Metodická podpora učitelům při aplikaci psychologických a spec. pedagogických poznatků a dovedností...

# Věstník č. 7 – Koncepce ŠPP



# Školská poradenská zařízení

- Standardní činnosti PPP stanovuje příloha 1 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. (197/2016)
- Služby určeny dětem (od 3let), žákům a studentům až do ukončení SŠ
- služby rodičům, pedagogům a školám
- PPP mohou kontaktovat sami rodiče



# PPP

Hlavní náplní činnosti PPP je

- diagnostika,
- poradenství (včetně kariérového),
- intervence,
- nápravná péče a prevence
- prevence rizikového chování
- některé PPP - reedukativní a volnočasové aktivity či intervenční programy pro školní třídy

# SPC

- školský zákon (zákon č. 561/2004 Sb.), vyhláška č. 116/2011Sb., 147/2011 Sb., resp. 27/2016 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se SVP
- Od 3 do devatenácti let

# Standardní činnosti SPC

- depistáž
- diagnostika
- poradenské, konzultační, terapeutické a metodické činnosti pro žáky s handicapem
- stimulační a vzdělávací činnosti u integrovaných klientů, se zdravotním postižením a u klientů s těžkým a kombinovaným postižením
- účast při přípravě a zpracovávání IVP...

# Střediska výchovné péče

- Klienty jsou děti, žáci a studenti s rizikem vzniku a vývoje poruch chování, výchovných problémů a sociálně negativních jevů, u nichž není nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova.
- SVP poskytují služby také rodičům a školám
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ..., školským zákonem (zákon č. 561/2004 Sb.),
- Nejde o typické školské poradenské zařízení, ale poskytuje také ambulantní a poradenskou činnost v resortu školství

# Činnosti SVP

- poskytování okamžité pomoci, rad či systematické péče při zachycení prvních signálů výchovných problémů...
- usilování o eliminaci nebo zmírňování již vzniklých poruch chování;
- rozvíjení spolupráce s rodinami klientů
- poskytování metodických a poradenských služeb pedagogickým a jiným odborným pracovníkům
- po dobu práce s klienty úzká spolupráce s jejich kmenovými školami
- vytváření a realizace programů pro školní třídy zaměřených na eliminaci a řešení šikany, agrese nebo negativních vztahů (tzv. intervenční programy pro školní třídy).

# Činnosti ŠPP (školní poradenské pracoviště)

- *prevenci školní neúspěšnosti,*
- *primární prevenci sociálně patologických jevů,*
- *kariérové poradenství*
- *podporu při integraci a vzdělávání žáků se SVP*
- *péči o vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků,*
- *péči o žáky s výchovnými či výukovými obtížemi*
- *metodickou podporu učitelům při aplikaci psychologických a speciálněpedagogických poznatků a dovedností do vzdělávací činnosti školy.*

# ŠPP

- Odpovědnost ředitel školy
- Vedení VP, ŠP
- Vytváří koncepce
- Podmínky pro práci ŠPP

# Výchovný poradce

- *Učiteli-výchovnému poradci se snižuje týdenní rozsah přímé vyučovací činnosti:*
- *v základní škole s počtem žáků: (bude změna)*
- *do 150 o 1 hodinu týdně,*
- *do 250 o 2 hodiny týdně,*
- *do 550 o 3 hodiny týdně,*
- *do 800 o 4 hodiny týdně,*
- *nad 800 o 5 hodin týdně,*
  
- **Speciální vzdělání pro VP**



# VP- činnosti

- ***Poradenské činnosti***
- ***Metodické a informační činnosti***
- ***Vedení dokumentace***
  
- **Kariérové poradenství**
- **Péče o žáky se SVP, integrace, IVP**
- **Péče o nadané žáky (někdy metodik pro nadané)**
- **Práce se třídami**

# Metodik prevence

- Minimální preventivní program
- **zaměření na primární prevenci rizikového chování**
- Prevence a koordinace služeb souvisejících s řešením sociálně patologických jevů
- Spolupráce s neziskovkami, OSPOD, policií
- Kterýkoliv učitel – kurz (250 hodin)
- Podpora metodikem v PPP (kraj)

# Rizikové chování žáků

- agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie;
- záškoláctví;
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling;
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě;
- spektrum poruch příjmu potravy;
- negativní působení sekt;
- sexuální rizikové chování.

## Vymezení práce školního speciálního pedagoga

- služby týkající se žáků se zdravotním postižením, zdravotním a sociálním znevýhodněním, v některých případech také nadaných žáků se zdravotním postižením či znevýhodněním, *podle vyhlášky č. 147/2011 Sb. (novela vyhlášky č. 73/2005 Sb.), dále dle 197 a 27/2016*
- *Vzdělání SPP*
- *depistáž, intervence, nápravy, IVP, integrace...*

# Vymezení práce školního psychologa

## Přímá a nepřímá pedagogicko-psychologická činnost

*Vzdělání psychologické, možnost specializace v postgraduálním studiu*

*Školní psycholog je oprávněn realizovat pouze ty pedagogicko-psychologické činnosti, ke kterým získal kompetence absolvováním příslušných výcviků nebo jiných vzdělávacích programů*

- Diagnostika, depistáž
- Konzultační, poradenské a intervenční práce
- Metodická práce a vzdělávací činnost

# Intervence (činnosti) psychologa

## Co dělá?

- poradenství a konzultace
- diagnostika, depistáž
- terapie???
- práce se skupinou (dg, rozvoj skupiny...)
- krizové intervence
- mediace, řešení konfliktů
- výzkum, dokumentace
- supervize, hospitace – individuální podpora učitelům
- vzdělávání učitelů
- konzultace pro vedení, výběr pracovníků,

## Práce školního psychologa S kým pracuje?

- individuální práce s žáky
- se třídami
- s rodiči
- s učiteli jednotlivě i s týmy učitelů
- s vedením školy (výchovné komise)
- s dalšími vnějšími subjekty

# Problémy práce školního psychologa

*Široký záběr práce* (vybírání se podle potřeb školy, domluvy, času – často půl úvazek, podle zaměření a dovedností psychologa)

## *Překážky ve spolupráci s učiteli*

- přirozený pocit kontroly
- promítání zkušeností ze spolupráce s jinými psychology
- pocit spojenectví  $\psi$  s vedením školy, rodiči....
- psycholog jako „ochránce“ někoho...
- „výhody“ v postavení, pracovní době, vybavení...
- otázka kompetencí (efektivita práce)

Psycholog to musí brát v úvahu



# Specifika práce s klientem – poradenský postup

## Podmínky

Sebeuvědomění a **sebereflexe** (sebedefinici) jako pracovníka (etika)

Správné/profesionální **rozhodnutí** (Neškodit!)

Důraz na **vztah** (kontakt s klientem)

Techniky **dotazování**, způsoby poskytování podpory, zvládání **krize**

Orientace na **humanistické a kognitivní přístupy** (zplnomocňování klienta – žáka, rodiče ... nediagnosticskovat, nepatologizovat ... dekonstrukce samozřejmých předpokladů, alternativy pohledů a řešení, )

# Profesionální způsoby práce (pomoc, kontrola, opora)

## Pomoc

Klient spolurozhoduje

terapie

poradenství

vzdělávání

doprovázení

## Sociální kontrola

Pracovník rozhoduje

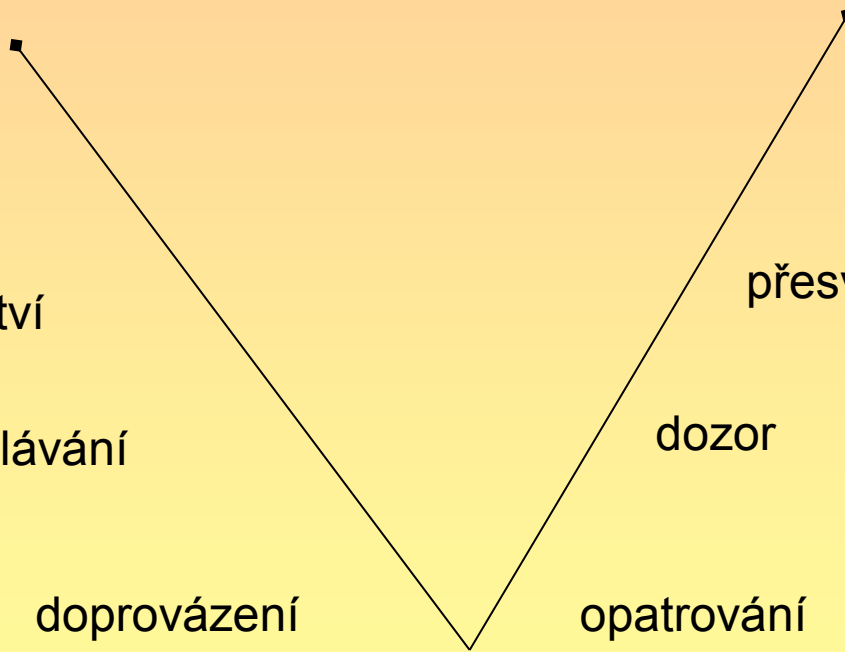
vyjasňování

přesvědčování

dozor

opatrování

**PRACOVNÍKOVA  
VOLBA**



## Profesionální způsoby práce (pomoc, kontrola, opora)

Pomoc i kontrola jsou profesionální způsoby práce!!!

**Kontrola** je pracovníkův počin, který vykonává, aniž by si předem ověřil, zda o to klient stojí. Výsledkem je expertní řešení, přebírání klientova problému na sebe.

**Pomoc** je taková spolupráce klienta s pracovníkem, která je výsledkem dojednávání o objednávkách, nabídkách a cílech. Výsledkem je klientovo řešení, klient je plnomocný a zodpovědný spolupracovník.

# Druhy odborné pomoci

